

saatleri ayarlama enstitüsü

Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **Türkiye'nin modernleşme sürecinde yaşadığı değişimleri ve bu değişimlerin bireyler üzerindeki etkilerini mizahi bir dille ele alan** bir romandır. Roman, **Hayri İrdal** adlı karakterin hayatı üzerinden, Osmanlı'nın son dönemlerinden Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanan bir zaman diliminde yaşanan toplumsal, kültürel ve siyasi değişimleri aktarır. Bu süreçte bireylerin yaşadığı **kimlik bunalımları, kültürel yozlaşma, modernleşme çabaları ve postmodern toplum eleştirisi** romanın temel konularını oluşturur.

Bu makaleyi Spotify'da sesli olarak dinlemek için podcast'ine bu linkten ulaşabilirsiniz.

Kitabın özeti

Romanın Başlıca Unsurları:

- **Toplumsal Değişim:** Türkiye'nin geçirdiği değişimler bir **"medeniyet değiştirme girişimi"** olarak ele alınır, ancak bu değişimin sadece Doğu-Batı ikilemiyle açıklanamayacağı vurgulanır. Değişimin temelinde **üretim ilişkilerindeki dönüşüm ve sanayileşme çabalarının** yattığı belirtilir. Bu değişimler sonucunda ortaya çıkan **kültürel bocalamalar ve bireylerin bu yeni düzende kendilerine yer bulma çabaları** romanın merkezindedir. Hayri İrdal, bu bocalamayı yaşayan ve modernizm ile postmodernizm arasında sıkışıp kalan bir aydın tipini temsil eder.

- **Zaman ve Saatler:** Romanın adından da anlaşılacağı gibi, **saatler ve zaman kavramı** önemli bir yer tutar. Hayri İrdal'ın saatlere olan ilgisi, hayatını şekillendiren önemli bir faktördür. Saatler, sadece zamanı ölçen araçlar olmanın ötesinde, romanda **toplumsal değişimin ve bireylerin zamanla olan ilişkisinin bir simgesi** olarak kullanılır. Örneğin, "Mübarek" adlı saat, Hayri İrdal'ın ailesinin geçmişindeki yeri ve toplumsal değişimin bir yansıması olarak karşımıza çıkar.
- **Postmodernizm Eleştirisi:** Roman, modernizm eleştirisinden ziyade **postmodernizmi eleştirir**. Özellikle **Saatleri Ayarlama Enstitüsü**, postmodern bir kurum olarak hicvedilir. Enstitünün yapaylığı, işe yaramayan yenilikler peşinde koşması ve çalışanlarını akrabalardan seçmesi gibi özellikleri, postmodern kurumların eleştirisi olarak sunulur. **Halit Ayarcı**'nın karakteri de, postmodern düşünceyi temsil eder; sürekli yenilik arayışı ve faydacılık anlayışı postmodernizmin eleştirisi olarak vurgulanır.
- **Mizah ve Hiciv:** Roman, **mizahi bir dille** toplumsal eleştiri yapar. Olayların absürtleşmesi, karakterlerin tuhaf davranışları ve diyaloglardaki ironi, eleştirinin daha etkili bir şekilde sunulmasını sağlar. Bu sayede, roman sadece toplumsal olayları değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik durumlarını da derinlemesine inceler.
- **Karakterler ve Çatışmalar:** Romanda, **çok sayıda karakter** yer alır ve her biri farklı bir toplumsal kesimi veya düşünceyi temsil eder. Bu karakterler arasındaki ilişkiler ve çatışmalar, romanın konusunu ve temalarını daha da zenginleştirir. **Hayri İrdal ile Halit Ayarcı arasındaki çatışma**, modernizm ve postmodernizm arasındaki ayrımı vurgularken, **Hayri İrdal ve oğlu Ahmet arasındaki çatışma** ise kuşaklar arası farklılıkları ortaya koyar.
- **Anlatım:** Roman, **birinci tekil şahıs anlatımıyla** yazılmıştır. Olaylar ve karakterler, romanın baş karakteri Hayri İrdal'ın anıları olarak onun ağzından, yer yer absürdleşen mizahi bir dille anlatılır. Hayri İrdal, olayları anlatırken sık sık kendisiyle de hesaplaşır ve **eleştirel bir tutum** sergiler.

Özetle: Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **Türkiye'nin modernleşme sürecindeki sancılarını, postmodern kurumların yapaylığını, bireylerin kimlik arayışlarını ve toplumsal yozlaşmayı eleştirel ve mizahi bir dille anlatan** çok katmanlı bir romandır. Roman, sadece bir dönemin eleştirisi olmanın ötesinde, insan doğasına ve toplumsal dinamiklere dair evrensel bir bakış açısı sunar. Romanın başarısı, **Hayri İrdal'ın karakterinin gerçekçi ve dürüst olmasından** ve olayları okuyucuya inandırıcı bir şekilde aktarabilmesinden kaynaklanır.

Bu makaleyi Youtube'da görüntülü olarak izlemek için videosuna bu linkten ulaşabilirsiniz.

Ahmet Hamdi Tanpınar Kimdir?

- **Şiir ve Roman Anlayışı:** Tanpınar'ın şiirlerinin **sembolist bir ifade üzerine kurulu** olduğu. Şiirlerinde metafizik eğilimlerini ve estetik kaygılarını ön plana çıkarırken, romanlarında toplumsal temalara yöneldiği belirtiliyor. Ancak kaynak, bu ayrımın yazarın yapıtlarına haksızlık olduğunu, çünkü her yazarın eserlerine kendi dünya

görüşünü yansıttığını ve hem şiirde hem de romanda toplumsal temaların ele alınabileceğini vurguluyor. Bu nedenle Tanpınar'ın hem şiirlerinde hem de romanlarında estetik kaygılar ve sosyal temaları işlediğini düşünebiliriz.

- **Toplumsal Değişimlere Bakışı:** Tanpınar'ın romanlarının, **Türkiye'nin meselelerine özgün yorumlar getirdiği** ve medeniyet değiştirme girişimlerinin insanları soktuğu açmazları araştırdığı ifade ediliyor. Ancak kaynak, Türkiye'deki değişimi sadece Doğu-Batı uygarlığı ikilemiyle açıklamanın yetersiz olduğunu, bu değişimin temelinde **üretim ilişkilerinin değişimi ve sanayileşme çabalarının** yattığını belirtiyor.
- **"Saatleri Ayarlama Enstitüsü" Eseri:** Tanpınar'ın **"Saatleri Ayarlama Enstitüsü"** adlı romanı, toplumun bu değişim sürecindeki durumunu bireyden topluma doğru bir teknikle anlatır. Romanda, **Hayri İrdal** adlı karakterin anıları üzerinden, **mizahi ve absürt bir dille** olaylar ve karakterler aktarılır. Roman, Türkiye'nin **Cumhuriyet sonrası yaşadığı hızlı değişim ve kültürel bocalamaları** ele alır.
- **Modernizm ve Postmodernizm Eleştirisi:** Kaynak, Tanpınar'ın bu romanında modernizmden ziyade **postmodernizmi eleştirdiğini** öne sürüyor. Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün kendisi de **postmodern bir kurum** olarak eleştirilir. Yazarın, bu eserinde, Türkiye'nin feodal ilişkilerden kurtulup modernleşemeden postmodern düşünceyle tanışmasını eleştirdiği belirtiliyor.
- **Eserlerinde Gerçekçilik:** Tanpınar'ın romanlarında, **gerçekçi karakterler** ve **nedensel ilişkilerin** güçlü bir şekilde kurulmasına önem verdiği belirtiliyor. "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" romanında anlatıcı konumundaki Hayri İrdal'ın dürüst ve eleştirel tutumu sayesinde okuyucunun güvenini kazandığı ifade ediliyor.

Özetle, kaynaklar Ahmet Hamdi Tanpınar'ı hem şiir hem de romanlarında **estetik kaygılar ve sosyal temaları bir arada işleyen,** toplumdaki değişimleri ve kültürel bocalamaları eleştirel bir bakış açısıyla yansıtan, **özellikle postmodernizme eleştirel yaklaşan** bir yazar olarak tanımlıyor.

Kitabın Konusu Nedir?

Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün konusu, **Türkiye'nin modernleşme sürecinde yaşadığı değişimleri ve bu değişimlerin bireyler üzerindeki etkilerini** mizahi bir dille ele almaktır. Roman, **Hayri İrdal** adlı karakterin hayatı üzerinden, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden başlayarak Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanan bir zaman diliminde yaşanan toplumsal, kültürel ve siyasi değişimleri aktarır. Bu değişim sürecinde bireylerin yaşadığı **kimlik bunalımları, kültürel yozlaşma, modernleşme çabaları ve postmodern toplum eleştirisi** romanın temel konularını oluşturur.

- **Toplumsal Değişim ve Birey:** Roman, **Türkiye'nin geçirdiği değişimleri bir "medeniyet değiştirme girişimi" olarak ele alır**, ancak bu değişimin sadece Doğu-Batı ikilemiyle açıklanamayacağını vurgular. Asıl değişimin üretim ilişkilerindeki dönüşüm ve sanayileşme çabalarından kaynaklandığı belirtilir. Bu değişimler sonucunda ortaya çıkan kültürel bocalamalar ve bireylerin bu yeni düzende kendilerine

yer bulma çabaları romanın merkezinde yer alır. Hayri İrdal karakteri, bu bocalamayı yaşayan ve modernizm ile postmodernizm arasında sıkışıp kalan bir aydın tipini temsil eder.

- **Saatler ve Zaman Algısı:** Romanın adından da anlaşılacağı gibi, **saatler ve zaman kavramı önemli bir yer tutar**. Hayri İrdal'ın saatlere olan ilgisi, onun hayatını şekillendiren önemli bir faktördür. Saatler, sadece zamanı ölçen araçlar olmanın ötesinde, romanda **toplumsal değişimin ve bireylerin zamanla olan ilişkisinin bir simgesi** olarak kullanılır. Örneğin, "Mübarek" adlı saat, Hayri İrdal'ın ailesinin geçmişindeki yeri ve toplumsal değişimin bir yansıması olarak karşımıza çıkar.
- **Postmodernizm Eleştirisi:** Roman, **modernizm eleştirisinden ziyade postmodernizmi eleştirir**. Özellikle **Saatleri Ayarlama Enstitüsü**, postmodern bir kurum olarak hicvedilir. Enstitünün yapaylığı, işe yaramayan yenilikler peşinde koşması ve çalışanlarını akrabalardan seçmesi gibi özellikleri, postmodern kurumların eleştirisi olarak sunulur. Halit Ayarcı'nın karakteri de postmodern düşünceyi temsil eder; sürekli yenilik arayışı ve faydacılık anlayışı postmodernizmin eleştirisi olarak vurgulanır.
- **Hiciv ve Mizah:** Roman, **hiciv ve mizahi bir dille** toplumsal eleştiri yapar. Olayların absürtleşmesi, karakterlerin tuhaf davranışları ve diyaloglardaki ironi, eleştirinin daha etkili bir şekilde sunulmasını sağlar. Bu sayede, roman sadece toplumsal olayları değil, aynı zamanda bireylerin psikolojik durumlarını da derinlemesine inceler. Örneğin, Hayri İrdal'ın anıları ve iç hesaplaşmaları, romanın mizahi anlatımına rağmen, karakterin derinliğini ve içsel çatışmalarını ortaya koyar.
- **Karakterler ve Çatışmalar:** Romanda, **çok sayıda karakter** yer alır ve her biri farklı bir toplumsal kesimi veya düşünceyi temsil eder. Bu karakterler arasındaki ilişkiler ve çatışmalar, romanın konusunu ve temalarını daha da zenginleştirir. Hayri İrdal ile Halit Ayarcı arasındaki çatışma, modernizm ve postmodernizm arasındaki ayrımı vurgularken, Hayri İrdal ve oğlu Ahmet arasındaki çatışma ise kuşaklar arası farklılıkları ortaya koyar.

Sonuç olarak, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **Türkiye'nin modernleşme sürecindeki sancılarını, postmodern kurumların yapaylığını, bireylerin kimlik arayışlarını ve toplumsal yozlaşmayı eleştirel ve mizahi bir dille anlatan** çok katmanlı bir romandır. Roman, sadece bir dönemin eleştirisi olmanın ötesinde, insan doğasına ve toplumsal dinamiklere dair evrensel bir bakış açısı sunar.

Kitap Neyi Anlatıyor?

Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **Türkiye'nin değişim sürecindeki durumunu** bireyden topluma giden bir teknikle anlatır. Roman, **Hayri İrdal'ın anıları** üzerinden, onun **mizahi ve absürt bir dille** aktardığı olaylar ve karakterler aracılığıyla ilerler.

Kitapta ele alınan temel konular şunlardır:

- **Toplumsal Değişim ve Kültürel Bocalamalar:** Türkiye'nin Cumhuriyet sonrası hızla değiştiği bir dönemde, toplumun Doğu uygarlığından Batı uygarlığına yönelme çabası

içinde yaşadığı kültürel bocalamalar. Bu değişim, sadece bir medeniyet değişikliği değil, aynı zamanda üretim ilişkilerindeki değişim ve sanayileşme çabalarının da bir sonucudur.

- **Bireyin Toplum İçindeki Yeri:** Roman, bireylerin bu değişim sürecinde yönlerini bulma çabalarını ve yaşadıkları iç çatışmaları anlatır. Hayri İrdal, bu çatışmaları yaşayan ve olayların sorumluluğunu kendinde arayan bir karakterdir.
- **Modernizm ve Postmodernizm:** Roman, **modernizm eleştirisi** yapmaktan ziyade, **postmodern bir kurum olan Saatleri Ayarlama Enstitüsü** üzerinden postmodern düşünceyi eleştirir. Türkiye'nin feodal ilişkilerden kurtulup modernleşemeden postmodern düşünceyle tanışması, romanda farklı karakterler üzerinden temsil edilir.
- **Zaman Kavramı:** Saatler, romanda önemli bir sembol olarak kullanılır ve Hayri İrdal'ın saatlere olan ilgisi, onun yaşamını etkileyen önemli bir unsurdur. Zaman kavramı, karakterlerin değişimini ve geçmişle olan ilişkilerini anlamak için de kullanılır.
- **Nesnelerin Sembolik Anlamları:** Romanda kullanılan nesneler, karakterlerin ve olayların gelişiminde önemli roller oynar. Örneğin, **"Mübarek" adlı saat**, ailenin değişimini ve yozlaşmasını simgeler.

Romanın anlatım tekniği birinci tekil şahıs olup, olaylar Hayri İrdal'ın bakış açısıyla sunulur. Hayri İrdal, dürüst ve eleştirel bir karakter olarak okuyucuya güven verir. Romanın başarısı, bu gerçekçi karakterin olayları yansıtma biçimine bağlıdır.

Son olarak, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, yalnızca bir toplumsal eleştiri değil, aynı zamanda **insanın iç dünyasına ve yaşadığı çatışmalara** da ışık tutan bir eserdir.

Kitap bir hicivsel eleştiri kitabı mı? Neyi Hicvediyor?

Evet, Saatleri Ayarlama Enstitüsü **hicivsel bir eleştiri** kitabıdır. Kitapta hicvedilen temel konular şunlardır:

- **Postmodernizm ve Kurumlar:** Roman, **modernizm eleştirisinden ziyade postmodernizmi eleştirir**. Saatleri Ayarlama Enstitüsü, batılı bir kurum olma iddiasında olmasına rağmen, çalışanlarını akrabalarından seçmesi ve kamu kaynaklarını israf etmesiyle postmodern bir kurum olarak hicvedilir. Enstitü'nün işe yaramayan yenilikler peşinde koşması da postmodernizmin eleştirisidir.
- **Bürokrasi:** Roman, Saatleri Ayarlama Enstitüsü'ndeki Zemberek, Mil ve Yelkovan şubelerinin varlığı gibi örneklerle **bürokrasiyi hicveder**. Ancak bu hiciv, modernizm karşıtlığından ziyade genel bir bürokrasi eleştirisi olarak anlaşılmalıdır.
- **Toplumsal Değişim ve Yozlaşma:** "Mübarek" adlı saat örneği üzerinden, toplumsal değişim ve yozlaşma hicvedilir. Saat, ailenin değişimini ve yozlaşmasını simgeler.
- **Aydınların Durumu:** Romanda, kahve ortamı üzerinden dönemin aydınları eleştirilir. Bu aydınlar, yüzeysel bilgiyle yetinen ve çıkarcı kişiler olarak gösterilir. Ayrıca, Hayri İrdal karakteri üzerinden modernizm ve postmodernizm arasında bocalayan aydın tipi hicvedilir.
- **Basın:** Hayri İrdal'ın çocukluğuyla ilgili tutarsız ve abartılı haberler yapılması,

basının olayları çarpıtma eğilimi üzerinden hicvedilir.
- **Sınıfsal Ayrımlar:** Roman, Halit Ayarcı'nın rakı tercihi üzerinden **sınıfsal ayrımları hicveder**. Her şeyin sınıf sınıf olduğu düşüncesi üzerinden toplumsal eşitsizliklere gönderme yapılır.

Kitabın mizahi anlatımı, hicivsel eleştiriyi daha etkili kılar. Olayların absürtleşmesi, eleştirinin daha çarpıcı bir şekilde ortaya konmasını sağlar. Roman, karakterlerin davranışlarının nedenlerini açıklayarak, hicvin sadece yüzeysel bir eleştiri olmadığını, aynı zamanda toplumsal ve psikolojik derinliği olan bir eleştiri olduğunu gösterir.

Sonuç olarak, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **postmodern kurumları, bürokrasiyi, toplumsal yozlaşmayı, aydınları ve basını hicveden** çok katmanlı bir eleştiri romanıdır. Roman, hiciv yoluyla toplumdaki çarpıklıkları ve insanın iç dünyasındaki çatışmaları gözler önüne serer.

Kitaptaki karakterler ve rolleri nelerdir?

Saatleri Ayarlama Enstitüsü'ndeki karakterler ve rolleri şu şekildedir:

- **Hayri İrdal:** Romanın **ana karakteri** ve anlatıcısıdır. 1895 doğumlu olup Osmanlı'nın son dönemleri ve Cumhuriyet'in kuruluşuna tanıklık etmiştir. Olayları ve kişileri onun gözünden görürüz. **Gerçekçi ve kendine karşı dürüst** bir kişidir. Anılarında sık sık kendisiyle hesaplaşır ve olayların sorumluluğunu kendinde arar. Yaşanan değişimlere ayak uydurmakta zorlanır.
- **Halit Ayarcı:** Romanın **ikinci ana karakteri**dir ve Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nü kuran kişidir. Düşünceleri felsefede anti-realizm ve yararcı doğruluk görüşüne karşılık gelir. Gerçekliği kendi çıkarına göre eğip bükebilen biridir. Sürekli yenilik peşindedir.
- **Muvakkit Nuri Efendi:** Hayri İrdal'ın **çıraklık yaptığı saat ustası**dır. Uyumlu ve kolay sinirlenmeyen bir kişiliğe sahiptir. İnsanları saatlere benzetir.
- **Abdüsselâm Bey: Eski bir İstanbul beyefendisi**dir. İnsan canlısıdır ve büyük bir konakta sevdikleriyle birlikte yaşar. Ancak çevresindekiler onun ilgisinden sıkılıp konaktan ayrılırlar.
- **Eczacı Aristidi Efendi:** Abdüsselâm Bey ile birlikte **simya ile uğraşır**. Altın yapma tutkusu nedeniyle laboratuvarda çıkan yangında ölür.
- **Seyit Lûtfullah: Gizemli** bir kişidir. Kayser Andronikos hazinelerini bulmaya çalışır ve gizemli seslerin kendisini yönlendirdiğine inanır. Kendisini Mehdi ilan edip sürgüne gönderilir.
- **Zarife:** Hayri İrdal'ın **halası**dır. Varlıklı ama cimri bir kişidir ve Hayri İrdal ve babasıyla arası iyi değildir. Öldü sanılıp gömülmek üzereyken son anda kurtulur ve "Kefen Yırtan Zarife" olarak anılır.
- **Emine:** Hayri İrdal'ın **ilk karısı**dır. Abdüsselâm Bey'in konağında yetişmiş, iyi huylu ve Hayri İrdal'a destek olan biridir. Yoksulluk dönemlerinde evi çekip çevirir ancak erken yaşta ölür.
- **Doktor Ramiz:** Viyana'da **psikanaliz eğitimi almış bir psikiyatr**dır. Hayri İrdal'ı akıl hastanesinde tedavi eder ve psikanaliz tekniklerini üzerinde dener.

- **Pakize:** Hayri İrdal'ın **ikinci karısı**dır. Sinema düşkünüdür ve hayal dünyasında yaşar.
- **Cemal Bey:** Hayri İrdal'ın Türlü İşler Bankası'ndaki **patronu**dur. İspritizma Cemiyeti ile Hayri İrdal'ı tanıştıran kişidir. Onuruna düşkündür.
- **Selma Hanım:** Cemal Bey'in **karısı**dır. Hayri İrdal, Cemal Bey'in evine gidip gelirken Selma Hanım'a aşık olur. Saatleri Ayarlama Enstitüsü kurulduktan sonra kocasıyla ayrılıp Hayri İrdal ile ilişkiye girer.
- **Nevzat Hanım:** Kocasını kaybettikten sonra içine kapanıp **ruhlarla yaşadığını sanan** bir karakterdir. İspritizma Cemiyeti'ne gider.
- **Madmazel Afroditi:** Halasının ruhunun kendisine gelecek hakkında bilgi verdiğine inanan genç bir kızdır. İspritizma Cemiyeti'ndendir.
- **Sabriye Hanım:** İspritizma Cemiyeti'ndeki insan ilişkilerini gözlemleyen ve dedikodu yapan bir kişidir.
- **Ahmet:** Hayri İrdal'ın ilk karısından olan **oğludur**. Tıp eğitimi alır ve babasındaki değişimi bir çürüme olarak görür. Babasından uzaklaşır. Modern bir karakterdir.

Bu karakterler, romanın olay örgüsünü oluştururken aynı zamanda toplumsal değişim, modernizm, postmodernizm gibi temaları temsil ederler.

Kitaptaki olaylar nerede yaşanmıştır?

Kaynaklar, Saatleri Ayarlama Enstitüsü romanındaki olayların geçtiği yerler hakkında doğrudan ve detaylı bilgiler sunmamaktadır. Ancak romanın içeriğinden ve karakterlerin yaşamlarından yola çıkarak bazı çıkarımlar yapabiliriz:

- **İstanbul:** Romanın baş karakteri Hayri İrdal'ın yaşamının önemli bir bölümü İstanbul'da geçer. **Osmanlı'nın son dönemleri ve Cumhuriyet'in ilk yılları** İstanbul'da yaşanır ve bu dönemdeki toplumsal değişimler romanda önemli bir yer tutar. Abdüsselâm Bey'in konağı, Hayri İrdal'ın çıraklık yaptığı saatçi dükkanı gibi mekanlar İstanbul'da bulunmaktadır.
- **Saatçi Dükkanı:** Hayri İrdal'ın çıraklık yaptığı saatçi dükkanı, onun hayatında önemli bir dönüm noktasıdır. Bu dükkanda yeni insanlarla tanışır ve saatlere olan ilgisi daha da artar.
- **Abdüsselâm Bey'in Konağı:** Abdüsselâm Bey'in büyük konağı, romanın önemli mekanlarından biridir. Hayri İrdal, ilk eşi Emine ile evlenerek bu konakta yaşamaya başlar. Konak, bir dönem birçok insanı bir arada barındırırken, zamanla yalnızlaşmanın mekanı haline gelir.
- **Akıl Hastanesi:** Hayri İrdal, Abdüsselâm Bey'in ölümünden sonra akıl hastanesine gönderilir. Burada Doktor Ramiz tarafından psikanaliz seanslarına alınır.
- **Kahve:** Doktor Ramiz, Hayri İrdal'ı sürekli gittiği bir kahveye götürür. Bu kahve, dönemin aydınlarının toplandığı bir yerdir ve romanda aydınların yüzeysel ve çıkarcı tutumlarını eleştirmek için bir mekan olarak kullanılır.
- **İspritizma Cemiyeti:** Hayri İrdal'ın İspritizma Cemiyeti ile tanışması, onun hayatında yeni bir dönemin başlangıcı olur. Burada Nevzat Hanım, Madmazel Afroditi, Sabriye Hanım gibi karakterlerle tanışır.

- **Saatleri Ayarlama Enstitüsü:** Romanın önemli olay örgüsünün geçtiği bir diğer yer Saatleri Ayarlama Enstitüsü'dür. Halit Ayarcı'nın kurduğu bu enstitüde Hayri İrdal önemli bir konuma gelir. Enstitü, romanda postmodern kurumların eleştirisi için bir mekan olarak kullanılır.
- **Anadolu:** Hayri İrdal'ın oğlu Ahmet, tıp fakültesini bitirdikten sonra babasının sunduğu imkanları reddederek Anadolu'da görev almaya gider.

Bu yerlerin yanı sıra, romanın bazı kısımlarında, Hayri İrdal'ın **askerlik dönemi** ve **iş arama süreci** gibi olaylar da farklı mekanlarda geçmektedir. Ancak bu mekanlar hakkında kaynaklarda detaylı bilgi bulunmamaktadır. Romanın olay örgüsü ve karakterlerin yaşamları genellikle **İstanbul ve çevresinde** şekillenir.

Kitap neyi çözmek istiyor?

Saatleri Ayarlama Enstitüsü, **Türkiye'nin modernleşme sürecinde yaşadığı sorunları ve bu sorunların bireyler üzerindeki etkilerini** ele almayı amaçlar. Roman, bu süreçte ortaya çıkan **kimlik bunalımlarını, kültürel yozlaşmayı, modernleşme çabalarını ve postmodern toplum eleştirisini** derinlemesine inceler.

Romanın çözmek istediği temel meseleler şunlardır:

- **Toplumsal Değişim ve Bireyin Yeri**: Roman, Türkiye'nin geçirdiği **"medeniyet değiştirme girişimi"** olarak adlandırılan süreçte yaşanan **kültürel bocalamaları** ve bireylerin bu yeni düzende kendilerine yer bulma çabalarını irdeler. Bu değişimlerin sadece Doğu-Batı ikilemi ile açıklanamayacağını, asıl nedenin **üretim ilişkilerindeki dönüşüm ve sanayileşme çabaları** olduğunu vurgular. Bu bağlamda, Hayri İrdal karakteri, bu bocalamayı yaşayan ve modernizm ile postmodernizm arasında sıkışıp kalan bir aydın tipini temsil ederek bu sorunu gözler önüne serer.
- **Modernleşme ve Postmodernizm Eleştirisi**: Roman, **modernleşme sürecinin sancılarını** ve bu süreçte ortaya çıkan **postmodern kurumların yapaylığını** eleştirir. Özellikle Saatleri Ayarlama Enstitüsü, postmodern bir kurum olarak hicvedilir ve bu kurumun işe yaramayan yenilikler peşinde koşması, çalışanlarını akrabalarından seçmesi gibi özellikleri üzerinden postmodern toplum eleştirisi yapılır. Halit Ayarcı'nın karakteri de, sürekli yenilik arayışı ve faydacılık anlayışı ile postmodern düşünceyi temsil ederek eleştirinin bir parçası olur.
- **Zaman Algısı ve Toplumsal Değişim**: Saatler ve zaman kavramı, romanda önemli bir yer tutar. Hayri İrdal'ın saatlere olan ilgisi, onun hayatını şekillendiren bir faktördür. Saatler, sadece zamanı ölçen araçlar olmanın ötesinde, romanda **toplumsal değişimin ve bireylerin zamanla olan ilişkisinin bir simgesi** olarak kullanılır. Örneğin, "Mübarek" adlı saat, Hayri İrdal'ın ailesinin geçmişindeki yeri ve toplumsal değişimin bir yansıması olarak karşımıza çıkar.
- **Kimlik Bunalımları ve Değer Yozlaşması**: Roman, bireylerin yaşadığı **kimlik arayışlarını** ve bu süreçte yaşanan **değer yozlaşmasını** ele alır. Karakterlerin kendi iç çatışmaları, toplumsal değişimlere ayak uydurma çabaları ve bu süreçte yaşadıkları hayal kırıklıkları, kimlik bunalımlarının ve yozlaşmanın farklı boyutlarını gözler önüne

serer.

- **Bürokrasi ve Toplumsal Eleştiri**: Roman, bürokrasiyi hicveder ve özellikle Saatleri Ayarlama Enstitüsü'nün yapaylığı üzerinden bürokrasi eleştirisi yapar. Enstitünün gereksiz şubeleri, işe yaramayan projeleri ve çalışanların çıkar odaklı davranışları, bürokrasinin yozlaşmış yönlerini ortaya koyar.

Sonuç olarak, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Türkiye'nin modernleşme sürecindeki sancılarını, postmodern kurumların yapaylığını, bireylerin kimlik arayışlarını ve toplumsal yozlaşmayı eleştirel ve mizahi bir dille analiz ederek okuyucuyu bu konularda düşünmeye sevk etmeyi amaçlar. Roman, sadece bir dönemin eleştirisi olmanın ötesinde, insan doğasına ve toplumsal dinamiklere dair evrensel bir bakış açısı sunar.